

miesięcznik samorządowy powiatu będzińskiego

ziemia będzińska

październik 2011 nr 10/55 ISSN 1897-7219 bezpłatny

**VIII Powiatowa Olimpiada
Osób Niepełnosprawnych**

**Festyn - Bezpieczna droga do szkoły
Konkurs wyzłów wielostronnych**

Olimpiada Integracyjna

Prawie dwustu zawodników wzięło udział w VIII Powiatowej Olimpiadzie Osób Niepełnosprawnych, zorganizowanej przez Powiatowe Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Ruchowo „SZANSA” w Będzinie.

Starosta Krzysztof Malczewski gorąco dopingował uczestników olimpiady.

Zawodnicy brali udział w różnych konkurencjach.

Wzięli w niej udział podopieczni powiatowych szkół specjalnych, domów pomocy społecznej, warsztatów terapii zajęciowej oraz stowarzyszeń zajmujących się problematyką osób niepełnosprawnych. Honorowy patronat nad imprezą objęli Starosta Będziński Krzysztof Malczewski i Prezydent Będzina Łukasz Komoniewski. Na zawodników czekało wiele konkurencji, ale zanim się one rozpoczęły oficjalnie, jak na prawdziwej olimpiadzie, władze miast i gmin naszego powiatu wnieśli olimpijską flagę, a Daria Paterek, zastępca prezydenta Będzina zapaliła olimpijski znicz.

Chwilę potem starosta Krzysztof Malczewski oficjalnie uznał olimpiadę za rozpoczętą i liczna grupa zawodników wystartowała w szeregu konkurencji. Mogli oni wziąć udział w zmaganiach sumo, minigolfa, tenisa stołowego i wielu innych.

- Ta forma aktywności z pewnością pozytywnie wpływa na rozwój sprawności fizycznej. Udział w takiej olim-

piadzie, pozwala również przełamywać własne lęki, daje poczucie dumy z własnych sportowych osiągnięć, ale przede wszystkim daje mnóstwo radości jej uczestnikom, dlatego takie imprezy są niezwykle potrzebne – podkreśla Krzysztof Malczewski, Starosta Będziński.

Impreza jak zawsze przyciągnęła licznych wolontariuszy, bez których trudno byłoby zorganizować tak duże przedsięwzięcie.

- Już po raz trzeci pomagam w organizacji tej olimpiady. Zainteresowałam się wolontariatem poprzez gimnazjum w Rogoźniku, do którego chodziłam kilka lat temu. Dziś daje mi to dużo satysfakcji, a uśmiech na twarzach podopiecznych jest najlepszą nagrodą – mówi Sonia Szymonek, jedna z wolontariuszek.

Na koniec zawodów wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe medale i maskotki.

Artur Pycela

Mundurowy Turniej

Trzyście zespołów zmierzyło się podczas Wojewódzkiego Turnieju dla Szkół z Klasami Mundurowymi. Zawody, zorganizowane przez będzińską policję, Starostwo Powiatowe w Będzinie, Urząd Miejski w Będzinie i LO w Wojkowicach rozegrane zostały na boiskach będzińskiego OSiRu. Zawodnicy zjechali do Będzina z całego województwa, a wraz z nimi zorganizowane grupy kibiców, których na trybunach zasiadło blisko pół tysiąca.

Podczas rozgrywek kibice uczyli się kulturalnego dopingowania.

Zespoły zostały podzielone na trzy grupy, w których rozgrywały spotkania na zasadzie każdy z każdym. Do półfinału awansowały trzy drużyny zajmujące pierwsze miejsca w swoich grupach i najlepsza spośród drużyn, które zajęły drugie miejsce.

Tuż przed godziną 14.00 w finale zmierzyły się reprezentacje Zespołu Szkół w Częstochowie i Zespołu Szkół w Wojkowicach. W pierwszym spotkaniu, jeszcze w fazie grupowej, padł remis. Niestety w najważniejszym spotkaniu doskonale spisujący się wojkowiczanie musieli uznać wyższość gości z Częstochowy i zadowolić się drugim miejscem.

- Jako kapitan czułem się odpowiedzialny za wynik rozgrywek. Razem z zespołem postawiliśmy przede wszystkim na dobrą zabawę. Nasz kolega Krystian został nawet wyróżniony nagrodą fair play. Po trudnych zmaganiach zajęliśmy II miejsce, pokonał nas

zespół z Częstochowy. Ale dla nas liczył się nie tylko rezultat tych rozgrywek, ale właśnie duch zdrowej rywalizacji i zabawy – mówi Patryk Kocot, kapitan drużyny z Wojkowic.

Cały turniej przebiegał pod hasłem „Gram i kulturalnie kibicuję przed Euro 2012”, więc nie tylko piłkarze byli oceniani. W trakcie rozgrywek specjalna komisja oceniała zachowanie kibiców, którzy wspaniale dopingowali swoich zawodników. W kibicowaniu najlepiej wypadło Gimnazjum nr 1 z Będzina.

- To wspaniale, że młodzież potrafi się tak świetnie bawić na trybunach. Kilkuset młodych ludzi w kulturalny i sympatyczny sposób dopingowało swoich grających kolegów. Przecież właśnie o to chodzi, żeby rozgrywkom towarzyszyły pozytywne emocje, dlatego powinniśmy młodym ludziom przekazywać dobre wzorce – podkreśla Adam Lazar,

wicestarosta będziński.

Jak na prawdziwe piłkarskie święto przystało, nie mogło zabraknąć też innych atrakcji. Policjanci z KMP w Sosnowcu pokazali tlesurę psów policyjnych, pomiędzy meczami grała policyjna orkiestra dęta, a wszyscy uczestnicy mogli wziąć udział w teście wiedzy policyjnej.

- To pierwszy tego typu turniej promujący sport i bezpieczne zachowania stadionowe w Będzinie. Młodzież musi zobaczyć, że świetna zabawa to nie demolowanie siedzeń, wrywanie płyt chodnikowych czy walka z policją. Młodym ludziom trzeba pokazać, że czas na stadionie można spędzić inaczej, dobrze się bawiąc w gronie przyjaciół. Trzeba im dać alternatywę. Już teraz myślimy o kolejnych rozgrywkach... może międzywojewódzkich – mówi Tomasz Czerniak, rzecznik będzińskiej policji.

Artur Pycela

Bezpieczeństwo naszym priorytetem

Czas wakacji i letniego wypoczynku za nami. W związku z zakończeniem sezonu letniego, pierwszego dnia października odbyło się kolejne posiedzenie Komisji Bezpieczeństwa i Porządku Powiatu Będzińskiego. Do jej zadań należy przede wszystkim ocena możliwych zagrożeń bezpieczeństwa i przeciwdziałanie zagrożeniom, a jej pracami kieruje starosta.

Wyjazdowe posiedzenie nad Zalewem w Rogoźniku było doskonałą okazją do podsumowania działań, które podejmowaliśmy w bieżącym roku w zakresie bezpieczeństwa nad wodą, a także sprawozdania z realizacji zamierzeń, jakie poczyniliśmy w trakcie czerwcowego spotkania. Przy okazji naszego posiedzenia ratownicy WOPR mieli okazję po raz ostatni w letniej scenarii ćwiczyć swoje umiejętności, wzbudzając duże zainteresowanie korzystających z ostatnich chwil ciepłej i słonecznej pogody plażowiczów. Spotkanie z udziałem służb policji, straży, powiatowych inspekcji, radnych i władz gmin dotyczyło podsumowania naszych wspólnych wysiłków. A rezultaty tej wspólnej pracy są, w mojej ocenie, bardzo

dobrze. Przykładowe efekty wspólnych działań to między innymi postawienie przez Wójta Bobrownik doraźnego posterunku dla policjantów nad Zalewem w Rogoźniku (obok bazy zorganizowanej przez Starostwo Powiatowe), uruchomienie dodatkowych patroli policji, czy przekazanie przez powiat bonów paliwowych na potrzeby WOPR. Ratownicy przeprowadzili nieodpłatne szkolenia z zakresu używania sprzętu motorowodnego dla policjantów i strażaków, a także szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy. Zorganizowaliśmy również festyny dla dzieci i młodzieży – „Bezpieczne wakacje nad wodą” (festyn połączony z pokazami działania służb ratunkowych) oraz „Bezpieczna droga do szkoły”. Policja prowadzi również

systematyczne działania prewencyjne wśród naszych najmłodszych mieszkańców w szkołach.

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu to jedno z najważniejszych zadań władz samorządowych. Komisja Bezpieczeństwa i Porządku Powiatu Będzińskiego ma w tym zakresie rolę szczególną, wspomaga bowiem działania wszystkich służb i samorządów funkcjonujących na obszarze powiatu.

Krzysztof Malczewski
Starosta Będziński

Wizyta delegacji z Powiatu Jędrzejowskiego

W piątek 23. września do Powiatu Będzińskiego przybyła delegacja władz Powiatu Jędrzejowskiego w osobach: Wicestarosta Janusz Grabek, Naczelnik Wydziału Promocji Janusz Stankiewicz oraz Inspektor ds. Komunikacji Społecznej Urszula Lubczyńska-Gładka. Celem wizyty było omówienie spraw związanych z rozwijającą się współpracą pomiędzy powiatami.

Delegacja z Powiatu Jędrzejowskiego zwiedzała Będzin.

Starosta Będziński Krzysztof Malczewski przybliżył gościom historię powiatu, oprowadzając gości po Pałacu Mieroszewskich, Muzeum Zagłębia oraz zamku. Następnie wszyscy udali się do Ośrodka Sportu i Rekreacji. Delegacja wzięła udział w festynie pod nazwą „Bezpieczna droga do szkoły” zorganizowanym dla dzieci i młodzieży przez Starostwo Powiatowe w Będzinie, Urząd Miejski w Będzinie, Komendę Powiatową Policji oraz Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej. Starosta Będziński wraz z Wicestarostą Jędrzejowskim wręczyli najmłodszym zwycięzcom zawodów sprawnościowych nagrody, dyplomy i medale. Wizyta władz Powiatu Jędrzejowskiego zakończyła się spotkaniem na sali konferencyjnej Ośrodka Sportu i Rekreacji, gdzie omówiono plany dotyczące współpracy.

Marek Czekajski

Współpraca między powiatami to niepowtarzalna szansa na wymianę doświadczeń i wzajemną promocję. W dłuższej perspektywie takie relacje pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego służą wszystkim ich stronom na wielu płaszczyznach: kulturalnej, społecznej czy gospodarczej. Cieszy mnie, że wykonane zostały pierwsze kroki, przygotowujące procedurę inicjującą współpracę z Powiatem Jędrzejowskim. Jest on miejscem szczególnym, między innymi pod względem walorów historycznych i przyrodniczych. Z naszego punktu widzenia nawiązanie takich relacji byłoby niezwykle korzystne.

Emil Bystrowski
Przewodniczący Rady Powiatu Będzińskiego

Kombatanci składają kwiaty pod pomnikiem.

Obchody Dnia Weterana

Uroczyste obchody Dnia Weterana odbyły się pod pomnikiem „Bojownikom o Wolność” na Placu Lustigera w Będzinie.

Na uroczystości byli obecni parlamentarzyści, przedstawiciele władz samorządowych miast i gmin powiatu będzińskiego, weterani i kombatanci, przedstawiciele służb mundurowych, organizacji społecznych, placówek oświatowych oraz młodzież szkolna. W trakcie uroczystości głos zabrali Wicestarosta Będziński Adam Lazar, Senator Zbigniew Meres oraz Poseł Waldemar Andzel.

Po okolicznościowych przemówieniach kwiaty pod pomnikiem złożyły przybyłe na święto delegacje. Obchody Dnia Weterana zakończyły się spotkaniem bohaterów uroczystości z parlamentarzystami oraz władzami samorządowymi na sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego. Podczas spotkania kpt. Henryk Smogór zwrócił się do obecnych na sali podkreślając trudności z jakimi borykają się weterani. Mówił między innymi o konieczności przywrócenia zniżek na zakup leków, biletów w środkach transportu publicznego oraz o problemach w kontaktach z Urzędem do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Marek Czekajski

Przedstawiciele Powiatu Będzińskiego podczas Targów.

Edukacyjne projekty młodzieżowe realizowane w placówkach oświatowych nadzorowanych przez sosnowiecką delegaturę Kuratorium Oświaty w Katowicach były przedmiotem konferencji organizowanej w Zespole Szkół Elektronicznych i Informatycznych w Sosnowcu z okazji polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej.

Ponad stu pedagogów oraz przedstawiciele władz lokalnych uczestniczyło w wykładzie poświęconym wyzwaniom i szansom przewodnictwa Polski w UE oraz zapoznało się z szeroką gamą aktywności europejskich, których liderami są zagłębiowskie szkoły.

Wśród nich nie mogło zabraknąć sztandarowego projektu koordynowanego przez Powiat Będziński z udziałem Zespołu Szkół w Wojkowicach, Zespołu Szkół nr 1 w Będzinie oraz Stowarzyszenia „Edukacja dla Przyszłości” - „Bezpieczna Europa wielu narodów i kultur”, podejmowanego w ramach programu Comenius Partnerskie Projekty Regio. Powiatowej reprezentacji na konferencji przewodniczyli Janusz Śledzik, członek Zarządu Powiatu Będzińskiego oraz Magdalena Kreczko, dyrektor Zespołu Szkół w Wojkowicach. Szczególnym zainteresowaniem uczestników spotkania cieszyło się stoisko wystawowe Powiatu Będzińskiego, przy którym nauczyciele zagłębiowskich i śląskich szkół mogli zapoznać się z merytorycznymi założeniami podejmowanego projektu oraz otrzymać materiały promujące działania projektowe.

Warto zaznaczyć, że w sierpniu 2011 r. Powiat Będziński rozpoczął realizację kolejnego już przedsięwzięcia w ramach programu Comenius Partnerskie Projekty Regio – tym razem instytucje współpracujące z będzińskim samorządem powiatowym pochodzą z miasta Bartin, z północnej Turcji. Pierwsza wizyta Turków w Powiecie Będzińskim planowana jest w drugiej połowie października br.

Mariusz Dyduch

Kultura z lotu ptaka

Wczuwając się w potrzeby mieszkańców naszego miasta i regionu Teatr Dzieci Zagłębia im. J. Dormana w Będzinie, który w tym roku obchodzi jubileusz 60-lecia swojej działalności, poszerza swoją ofertę repertuarową o spektakle i wydarzenia artystyczne skierowane do młodzieży i widzów dorosłych, a także dla tych najmłodszych, którzy choć nie potrafia jeszcze mówić, to już cali chłoną otaczający je świat.

To inwestycja w przyszłych widzów. Teatr mocno stąpając po ziemi postanowił na chwilę wznieść się ponad chmury i z tej perspektywy spojrzeć na nasze miasto i region. Dlatego 26.09.2011 w godzinach od 14.00 do 16.00 dzięki uprzejmości Aeroklubu działającego przy lotnisku Katowice-Muchowiec odbył się przelot awionetką nad Będzinem i okolicami, aby „sokolim okiem” popatrzeć na instytucje kulturalne naszego regionu.

Do wspólnego lotu dyrektor Teatru Dzieci Zagłębia w Będzinie zaprosił prezydenta miasta Będzina Łukasza Komoniewskiego oraz redaktorkę Radia Katowice Agnieszkę Strzemińską. O swoich wrażeniach goście opowiedzieli na gorąco tuż po lądowaniu na lotnisku Katowice-Muchowiec. Relacja z wydarzenia oraz wypowiedzi uczestników w TV Zagłębie oraz Kanale 99.

(red)

Eksponaty w schronie.

Dzień otwarty w będzińskim schronie

24 września Koło terenowe „Zagłębie Dąbrowskie” Stowarzyszenia na Rzecz Zabytków Fortyfikacji „Pro Fortalicium” zorganizowało dzień otwarty w będzińskim schronie przeciwatomowym, znajdującym się pod budynkiem Liceum C.K. Norwida. Schron został oddany do użytku w latach 50-tych XX w. i miał służyć jako obiekt sztabowy.

Zwiedzający mieli możliwość, aby zobaczyć materiały dydaktyczne przeznaczone dla placówek szkolnych i zakładów pracy. Ekspozycja poświęcona była rozpoznaniu, zapobieganiu i zwalczaniu skutków działania broni masowego rażenia.

W ekspozycji znalazły się również przykłady indywidualnych i zbiorowych środków ochrony, m.in. maski przeciwgazowe typu: MC-1, OM-14, MUA (SzM41M), SR-1, VM-40 (niemiecka, dziecięca maska z okresu drugiej wojny światowej) oraz kombinezony przeciwchemiczne typu: L-1, L-2, OP-1. Całość uzupełniały urządzenia do wykrywania i analizy skażeń, tj. kolorymetr PK-56, przyrząd chemicznego rozpoznania PchR-54M, rentgenometr D-08 i Beta-Gamma radiometr DP-11-A a także w pełni sprawny technicznie sygnalizator promieniowania RS-70. Na wystawie można było również zobaczyć zaimprovizowany punkt sanitarny oraz środki łączności wykorzystywane przez Ludowe Wojsko Polskie i formacje Obrony Cywilnej. Przewodnikami po obiekcie byli: Daniel Ciszowski, Dariusz Majchrzak i Tomasz Pieczara.

Schron w tym czasie odwiedziło około stu osób. To już drugie takie otwarcie obiektu. Po raz pierwszy został on udostępniony zwiedzającym podczas „Nocy Muzeów”. W przyszłości planowane są comiesięczne otwarcia schronu. Informacje dotyczące koła terenowego i dni otwartych będą zamieszczane na stronie Stowarzyszenia: www.profort.org.pl Organizatorzy dziękują za pomoc w tym dniu Forum Zbuntowanych Poszukiwaczy Eksploratory.

Daniel Ciszowski

Sprzątali kolejny schron

Sterty kamieni, śmieci oraz dziesiątki wiader wody. To czekało na pasjonatów militariów, którzy w sobotnie przedpołudnie postanowili oczyścić schron bojowy położony tuż przy nowobudowanej autostradzie.

Po raz kolejny już członków stowarzyszenia „Pro Fortalicium” wsparli airsoftowcy z 1. Śląsko-Dąbrowskiego Korpusu Airsoftowego, działającego na terenie gminy Bobrowniki. W trakcie sprzątkowania zostały wyczyszczone izby bojowe, w których przez lata nagromadziły się różnego rodzaju śmieci. Sporo pracy przy nim jeszcze zostało, ale pierwszy krok został już poczyniony. Odrestaurowany schron może stać się kolejną ciekawostką na szlaku fortyfikacji w gminie Bobrowniki.

- Jest to mały schron bojowy z półkopułą czołowostrzelnicową sygnowaną ZO. N23 1936, odlaną w Ostrowcu Świętokrzyskim. Obiekt ten wchodził w skład Punktu oporu wzd. 310 „Bobrowniki” Obszaru Warownego Śląsk. Ta część linii fortyfikacji położona na zakolu rzeki Brynica uważana jest za najsilniejszy punkt na północnym skrzydle Obszaru Warownego Śląsk. Obiekt jednokondygnacyjny wyposażo-

ny w dodatkowe pomieszczenie dla załogi. Posiada dwa wejścia tworzące rodzaj krótkiej poterny dającej schronienie żołnierzom będącym w okopie. Wejścia te wchodziły bezpośrednio w linię okopów. W 1936 roku dobudowano dodatkowe, zadane przedsiwzięcia zaopatrzone w schody – opowiada Kamil Ferdyn, prezes dobiesowickiego koła Pro Fortalicium. - Zadaniem tego obiektu była obrona podejścia do koszar i traktorów artyleryjskich w razie przełamania zachodniego pierścienia obrony. Schron był doskonale zamaskowany, wystawała tylko kopuła bojowa. Dodatkową obserwację zapewniał

schron obserwacyjny. Wzgórze było przecięte liną okopów. Bardzo możliwe że były na środku wzgórza jeszcze polowe stanowiska ckm, tak jak przy północnym zniszczonym przez A1 – dodaje Waldemar Machoń, również członek „Pro Fortalicium”.

Pasjonaci nawiązali współpracę z jedną z firm budowlanych, dzięki czemu będzie można wyremontować schron do czasu ukończenia budowy bobrownickiego odcinka autostrady. Schron ma szansę stać się jedną z wizytówek całego Obszaru Warownego Śląsk a także gminy Bobrowniki.

Michał Nowak

Grupa pasjonatów podczas renowacji schronu w Bobrownikach.

EWOCA 3 - niemiecko-francusko-polski Workcamp 2011

W Rogoźniku i Sławkowie odbył się dwutygodniowy Workcamp w ramach wymiany młodzieży z trzech krajów europejskich. W tegorocznym spotkaniu udział wzięło 33 uczestników, animatorów i instruktorów z Niemiec, Francji i Polski.

Po dwóch spotkaniach w Niemczech i Francji, tegoroczną edycję projektu EWOCA 3 zorganizowano w Polsce. Nasz Workcamp 2011 został dofinansowany głównie przez niemiecką fundację „Mercator” oraz organizację: Niemiecko-Francuską i Polsko-Niemiecką Współpracę Młodzieży.

Głównym celem projektu jest interkulturalna wymiana młodzieży w ramach głównych haseł programu EWOCA3: wspólne działanie, zabawa i integracja. Bazą noclegową, żywieniową i dydaktyczną był Ośrodek Międzynarodowego Miasteczka Edukacji Ekologicznej w Rogoźniku i Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Sławkowie. Jako, że oba ośrodki choć znacznie oddalone, znajdują się w powiecie będzińskim, w spotkaniu wzięli również udział przedstawiciele

władz powiatu.

W trakcie pobytu uczestnikom dopisało praktycznie wszystko, począwszy od pogody, a kończąc na atrakcjach które zafundowali uczestnikom organizatorzy. Oprócz codziennych zajęć – głównie animacji językowych, które integrowały uczestników mimo pewnych barier językowych oraz warsztatów ekologicznych – uczestnicy brali udział w kilku wycieczkach autokarowych zwiedzając: Szlak Nietoperzy i jeden z najstarszych na Śląsku rezerwatów przyrody – Segiet, uczestnicząc w pokazie rycerskim i w biesiadzie na zamku w Będzinie, poznając wartości przyrodniczo-kulturowe Pustyni Błędowskiej czy zwiedzając Kraków i jego cenne zabytki.

Po spotkaniu uczestnicy postanowili, że za rok ponownie będą się starali o orga-

Zajęcia odbywały się m.in. na Pustyni Błędowskiej

nizację podobnego wydarzenia. A póki co pozostało im też sporo zdjęć, prac, a przede wszystkim ciekawych kontaktów, które z pewnością będą podtrzymywane.

(red)

Zapraszamy do nowego projektu

„WSPARCIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I SAMOZATRUDNIENIA W POWIECIE BĘDZIŃSKIM”

Gminny Ośrodek Kultury Gminy Psary 1 września 2011 r. rozpoczął realizację Projektu „Wsparcie przedsiębiorczości i samozatrudnienia w powiecie będzińskim”. Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich,

Działanie 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Uczestnikami Projektu mogą być osoby zamieszkujące – posiadające stały bądź czasowy adres zamieszkania i/lub pracujące na terenie powiatu będzińskiego, które zamierzają rozpocząć prowadzenie własnej działalności gospodarczej na terenie województwa śląskiego. W projek-

cie mogą uczestniczyć zarówno osoby pracujące, jak i osoby nieaktywne zawodowo. Udział w projekcie jest bezpłatny. Szczegółowe informacje nt. Projektu można pozyskać na stronie internetowej www.projekt62.gok-psary.pl, w Biurze Projektu – w siedzibie GOK Psary przy ul. Zwycięstwa 2 w Strzyżowicach lub pod nr. telefonu: 32/ 267 22 59.

(red)

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Grodziecki posterunek

Przed wybuchem pierwszej wojny światowej w Będzinie stacjonował 14 Pułk Kozaków Dońskich. Swoją siedzibę miał w tutejszych koszarach, których budynki w dużej części przetrwały do dnia dzisiejszego.

Nie jest to jednak jedyna pozostałość po obecności kozaków w powiecie. Według relacji ustnych w pobliskim Grodźcu, przy obecnej ul. Wróblewskiego funkcjonował posterunek gdzie przed 1914 r. stacjonowali carscy żołnierze. Autochtoni tą część Grodźca nazywali kordonem. Sprawę tę postanowił zbadać będziński historyk – Dariusz Majchrzak.

Okazało się, że wspomniane relacje, które nierzadko trudno jest zweryfikować okazały się prawdziwe. D. Majchrzak

w Archiwum Państwowym w Katowicach odnalazł projekt grodzieckiego posterunku gdzie miał stacjonować 3. Oddział Częstochowskiej Brygady Osobnego Korpusu Straży Pogranicznej. W skład posterunku wchodziły budynki, które pomimo wojennych zawieruch i zmiany ustrojów nie zostały zniszczone, istnieją do dzisiaj i są obecnie zamieszkałe. Staje się tym bardziej istotne, jeśli weźmie się pod uwagę fakt, że wielu podobnych obiektów z okresu międzywojennego czy z czasów II

wojny światowej nie udało się uratować. Wpływ na to mają m.in. kwestie ekonomiczne oraz stan wspomnianych zabudowań.

Artur Rok

Klub osób samotnych - my już nie jesteśmy sami

Mój ulubiony pisarz Konrad Lorenz w swej wspaniałej książce „Odwrotna strona zwierciadła” bardzo słusznie zauważa że „znajdować oparcie wyłącznie w sobie samym nie potrafią nawet najwięksi, i nie jest nawet pożądane, by to umieli”.

Yorkes powiedział kiedyś o naszych małych kuzynach, że jeden szympanś to w ogóle nie jest szympanś. Na o wiele wyższym poziomie jest stwierdzenie Arnolda Gehlena, że „jeden człowiek w ogóle nie jest człowiekiem, gdyż ludzkie życie duchowe stanowi fenomen ponadjednostkowy.” Właśnie kontakt z drugim człowiekiem umożliwia każdemu z nas rozwój życia duchowego. Kontakt jednej osoby z drugą osobą – to konieczność. Nawet Bóg jest w trzech Osobach – cudowny kontakt trzech Osób Boskich. I to Bóg, gdy podjął decyzję stworzenia Ewy, powiedział Adamowi, że „nie jest dobrze by człowiek był sam” (Roz. 2, 18). Tak, każdy z nas potrzebuje drugiego człowieka. To ten drugi inspiruje go do myślenia, analizowania, wytyczania celów życiowych. Bycie z drugim człowiekiem daje siłę i chęć do życia. Mobilizuje do działania i wznosi na poziom duchowy. Przez to człowiek nie tylko „jest”, ale i „staje się”. Zamknięcie człowieka w czterech ścianach domu, bez umożliwienia mu kontaktu z drugą osobą jest po prostu zwykłym okrucieństwem. Nie samym

chlebem człowiek żyje. Potrzebna jest rozmowa, wymiana myśli, zrozumienie i oparcie w drugiej osobie.

Jak nie ma koło nas tej drugiej osoby to zaczynamy czuć pustkę... Jest nam bardzo źle... Więc próbujemy zapełnić tę pustkę pracą domową, oglądaniem telewizji, słuchaniem muzyki, czytaniem książek itp., itd. Teoretycznie jest niby lepiej, ale dalej czujemy... niedosyt. Bierzymy więc płaszc, siatkę i wychodzimy z domu. Jesteśmy wśród ludzi. Wychodzimy do najbliższego sklepu, gdzie pracuje znajoma osoba. Witamy ją z uśmiechem, ona też się do nas uśmiecha. Wymieniamy parę błahych zdań np. o pogodzie i ze zdumieniem stwierdzamy, że czujemy się lepiej. Świat znów jest piękny! Ktoś odezwał się do nas ciepło, życzliwie. I właśnie to często widzę. Tak ludzie starsi, i nie tylko starsi, po prostu ludzie osamotnieni potrzebują choć parę zdań wymienić z drugą osobą, aby poczuć się lepiej... Bo my po prostu potrzebujemy ciepła i miłości, aby czuć się dobrze... Do miłości stworzył nas Bóg. Dlatego człowiek winien być z czło-

Członkowie Klubu podczas wycieczki do Krakowa.

wiekiem, z ludźmi życzliwymi, serdecznymi. To umożliwia mu bycie sobą, daje szczęście. To jest konieczne – być choć trochę z takimi ludźmi, być choć parę minut, być choć z godzinę... Dlatego powstał Klub KOS – Klub Osób Samotnych. W listopadzie będzie rok jak się spotykamy, rozmawiamy, jeździmy do teatru, opery, do kina, zwiedzamy ciekawe miasta, jeździmy na wycieczki w góry...

Samotność – wielka pustka – ucieka przed nami, bo życzliwość, ciepłe słowa my dla siebie mamy...

Maria Kaim

APEL O POMOC

Kilka dni temu w Będzinie – Łagiszy miał miejsce pożar, w rezultacie którego doszczętnie spłonęło wnętrze jednorodzinne domu.

W wyniku tego zdarzenia dachu nad głową i dobytku życia pozbawiona została ośmioosobowa rodzina, w tym dwoje dzieci: półroczna dziewczynka i półtoraroczny chłopiec.

Zwracamy się z ogromną prośbą o pomoc do wszystkich ludzi dobrej woli. Dary rzeczowe można składać w Urzędzie Miejskim w Będzinie w Wydziale Promocji i Komunikacji Społecznej, pokój 120 (I piętro) w godzinach

pracy urzędu (poniedziałek 7.30-17.00, wtorek - czwartek 7.30 - 15.30, piątek 7.30 -14.00).

Środki finansowe gromadzone są na koncie, uruchomionym przez Urząd Miejski w Będzinie:

nr konta: 89 1050 1142 1000 0023 0073 8404

(wpłaty z dopiskiem „dla poszkodowanych w pożarze w Łagiszy”).

Będziński Eurodesk w Brukseli

Co należy zrobić, aby wyjechać do pracy za granicę? Czy studiowanie na wyższych uczelniach w krajach Europy pozostaje jedynie w sferze marzeń? Na czym polega polityka młodzieżowa Unii Europejskiej? Na te i inne pytania młodzież szkół powiatu będzińskiego oraz całego Zagłębia może uzyskać odpowiedzi w trakcie „eurolekcji”, prowadzonych przez konsultanta lokalnego punktu sieci Eurodesk, który działa przy Starostwie Powiatowym w Będzinie.

Zebrani dotychczas doświadczeniami oraz przykładami dobrych praktyk konsultanci Eurodesku dzielili się podczas ostatniego organizowanego spotkania w Brukseli. Wśród zaproszonych przedstawicieli z prawie wszystkich europejskich krajów znaleźli się także przedstawiciele Polski, wśród nich krajowy koordynator sieci Eurodesk Wawrzyniec Pater z Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji oraz przedstawiciele jej lokalnych punktów z Elbląga i Zielonej Góry. Powiat Będziński reprezentował lokalny konsultant Eurodesk-u.

W trakcie kilkudniowej konferencji konsultanci dyskutowali m. in. o innowacyjnych formach dystrybucji informacji młodzieżowej, sposobach angażowania młodych ludzi w inicjatywy edukacyjne oraz o trendach i kulturze młodzieżowej w wymiarze europejskim. Tę problematykę przedstawili eksperci na co dzień zajmujący się problematyką młodzieżową w Komisji Europejskiej.

Przedstawiciele europejskich punktów Eurodesk-u aktywnie włączyli się także w promocję sieci podczas odbywającej się przy Parlamencie Europejskim konwencji wolontarystycznej, w której udział wzięło kilkanaście organizacji młodzieżowych z całej Europy. Spotkanie to uroczystie otworzyła Jej Królewska Wysokość Księżna Brabancji Matylda, żona belgijskiego następcy tronu Filipa Koburga.

W trakcie konwencji grupa Eurodesk-owców nie tylko promowała działalność swoich lokalnych punktów, ale przede wszystkim zorganizowała szereg warsztatów dot. wolontariatu, do udziału w których zaprosiła uczestników i gości odwiedzających stoiska innych stowarzyszeń i fundacji. Inicjatorem konwencji było Europejskie Forum Młodzieży z siedzibą w Brukseli. Całe przedsięwzięcie było doskonałą okazją do wymiany poglądów na temat przyszłości sieci Eurodesk jako formy wsparcia edukacyjnego dla młodych ludzi oraz dyskusji nad pomysłami realizacji inicjatyw promujących wolontariat i mobilność młodzieży.

Artur Pycela

Koordynatorzy Eurodesku w Brukseli.

WIELKA FETA

Ogromne powody do świętowania mieli w sobotę, 24 września, rogożniccy strażacy. Tego dnia oficjalnie przyjęli na stan jednostki nowy samochód ratowniczo – gaśniczy. Nowiutki mercedes ATEGO 1429 został zakupiony z dotacji uzyskanych z gminy Bobrowniki, Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej i Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

Nie był to jedyny powód do świętowania. Uchwałą walnego zebrania jednostce zostało nadane imię druha Eugeniusza Ferdyna, szczególnie zasłużonego dla tej jednostki, który większość swojego życia poświęcił strażackiej sprawie.

Ten ważny dzień druhowie postanowili godnie uczcić. Z tego powodu przygotowali dla wszystkich mieszkańców gminy rodzinny festyn. Punktualnie o godzinie 14 plac strażacki w Rogoźniku wypełnił się granatami mundurów i złotem hełmów. Licznie zgromadzone poczty sztandarowe przyjechały razem z przedstawicielami zaprzyjaźnionych jednostek. Zanim jednak rozpoczęła się zabawa, odbyła się część oficjalna, podczas której synowie Eugeniusza Ferdyna odsłanili pamiątkową tablicę z nazwą jednostki, a ksiądz Mieczysław Raszewski poświęcił zarówno ją, jak i nowy nabytek strażaków.

Zgromadzeni goście podkreślali zasługi rogożnickiej jednostki. Z uznaniem wypowiadali się o zmianie nazwy jednostki, podkreślając że to wspinały gest, który upamiętni na zawsze dokonania druha Eugeniusza Ferdyna.

Druhowie z Rogoźnika nie pozostali dłuż-

ni. W podziękowaniu za pomoc w zakupie samochodu wręczyli osobom zaangażowanym w jego nabycie i przyjaciom jednostki pamiątkowe tabliczki.

Po zakończeniu części oficjalnej przyszła pora na zabawę. Mercedes od razu został obłożony. Każdy chciał obejrzeć nowy wóz bojowy, a nawet przejechać się nim, bo właśnie przejażdżka wozem była jedną z atrakcji przygotowanych przez strażaków.

W piknikowej atmosferze przygrywała orkiestra dęta a także wystąpił Regionalny Zespół Folklorystyczny „Rogozanki”. Do tańca z kolei zapraszał DJ, który przygrywał do późnych godzin nocnych.

Cieszy, że jednostka otrzymała nowy doskonały samochód. Oprócz wyszkolenia strażaków potrzebny jest też nowoczesny sprzęt. Druhowie z Rogoźnika swoje umiejętności pokazują nie tylko na zawodach sportowo-pożarniczych, gdzie od lat zajmują czołowe miejsca nie tylko w powiecie i województwie, ale także podczas różnego rodzaju akcji ratowniczych. Teraz, mając doskonały sprzęt jeszcze lepiej będą mogli służyć mieszkańcom.

Artur Pycela

Nowy samochód stanowił nie lada atrakcję dla dzieci.

BEZPIECZNA DROGA

na terenie

FESTYN DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

DRUGA DROGA DO SZKOŁY

Organizacja OSIR w Będzinie

W piątek 23. września na obiektach Ośrodka Sportu i Rekreacji w Będzinie odbył się festyn „Bezpieczna droga do szkoły” pod patronatem Starosty Będzińskiego Krzysztofa Malczewskiego, Prezydenta Będzina Łukasza Komoniewskiego, Komendanta Powiatowej Policji w Będzinie Krzysztofa Kwiatkowskiego oraz Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Będzinie Dariusza Zawadzkiego.

Program imprezy był bardzo urozmaicony i każdy z uczestników mógł znaleźć dla siebie coś interesującego. Festyn rozpoczął występ orkiestry policyjnej. Najmłodsi z chęcią oglądali pokazy w wykonaniu funkcjonariuszy Oddziału Prewencji Policji Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach, Grupy Szybkiego Reagowania Komendy Powiatowej Policji w Będzinie oraz Samodzielnego Pododdziału Antyterrorystycznego. Policjanci zaprezentowali ponadto szkolenie psa policyjnego, wspierającego stróżów prawa w różnorodnych akcjach. Swoje umiejętności przedstawili ratownicy medyczni demonstrując pokaz udzielenia pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wypadkach. Z kolei gaszeniem płonącego samochodu zajęli się będzińscy strażacy.

Znana wszystkim dzieciom maskotka, Szupek, zapraszała do zapoznania się z wyposażeniem radiowozu oraz policyjne-

go motocykla. Można było również zasiąść za kierownicą wozu strażackiego oraz włączyć świetlne i dźwiękowe sygnalizatory. Organizatorzy zadbałi także o gry, konkursy i zawody sprawnościowe. Uwagę wszystkich dzieci przykuwała plenerowa wersja gry „Wszędobyl w Powiecie Będzińskim” obsługiwana przez pracowników Starostwa Powiatowego. Rzucanie dużą kostką i przesuwanie pionków po kilkumetrowej planszy sprawiło dzieciom nie lada frajdę. Na najlepszych graczy czekały nagrody i upominki promujące nasz powiat. Na stoisku Powiatowego Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego zorganizowano liczne atrakcje dla najmłodszych, takie jak: artystyczne malowanie twarzy czy salonik piękności dla dziewczynek. Festyn zakończył się uroczystym wręczeniem nagród i medali dla zwycięzców zawodów sprawnościowych.

Marek Czekajski

Druhowie OSP Siewierz odbierają nowy sztandar.

4 maja 1911 roku, po fali wielkich pożarów, grupa obywateli zainicjowała powstanie Siewierskiego Towarzystwa Ochotniczej Straży Pożarnej. Datę tę przyjmuje się za początek istnienia Ochotniczej Straży Pożarnej w Siewierzu.

Na liście członków ochotników oraz członków rzeczywistych figurowały nazwiska 88 siewierzan, w tym założycieli OSP: Pawła Bronikowskiego, Ludwika Baci, Teodora Barcza, Edmunda Korusiewicz, Józefa Petrykowskiego i innych. W tym roku Ochotnicza Straż Pożarna w Siewierzu obchodzi wielki jubileusz – 100-lecie istnienia.

W ciągu tych minionych 100 lat zmieniali się członkowie OSP Siewierz, jednak idea z 1911 roku towarzysząca założycielom jednostki, przyświeca strażakom-ochotnikom do dziś – jest to wytrwałe służenie siewierskiemu społeczeństwu, a także hołdowanie wartościom godnym strażackiego munduru. O 14:45 kolumna marszowa składająca

się z orkiestry, pocztów sztandarowych, zaproszonych gości i pododdziału OSP Siewierz przemaszerowała spod remizy OSP Siewierz w kierunku kościoła św. Macieja Apostoła, gdzie odbyła się msza święta zakończona poświęceniem nowego sztandaru OSP Siewierz.

Oficjalna część uroczystości odbyła się na Rynku. Tam druha Magdalena Oleksik zapoznała zebranych z ciekawą historią jednostki, w której nie zabrakło wielkich pożarów, zagrożeń wynikających z wojen i działalności w tajnej Polskiej Organizacji Wojskowej. Po tym, jakże pięknym, nawiązaniu do historii i wspomnieniu przodków-założycieli nastąpił najważniejszy moment uroczystości, czyli wręczenie Ochotniczej Straży Pożarnej Siewierz nowego sztandaru.

Ważnym momentem uroczystości była dekoracja sztandaru Złotym Znakiem Związku, której dokonali Gen. Zbigniew Meres, oraz Prezes ZOSP RP Burmistrz Zdzisław Banaś, a także Złotą Odznaką Honorową „Za Zasługi Dla Województwa Śląskiego”, którą została wyróżniona OSP Siewierz.

Akt nadania odznaczenia został odczytany przez Radnego Sejmiku Województwa Śląskiego Marię Gajdę. Nie był to jednak koniec odznaczeń. Wyróżnionych zostało również kilkudziesięciu druhów siewierskiej jednostki, którzy większość swojego życia poświęcili strażackiej sprawie.

Po części oficjalnej gospodarze zaprosili gości na uroczysty poczęstunek, a część artystyczną imprezy wzbogacili: uczniowie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Wojkowicach Kościelnych, uczniowie Zespołu Szkół w Siewierzu, Zespół Wokalny Ale Babki, Edyta Cymer, Grzegorz Węglarz, Orkiestra Dęta OSP Brudzowice i Orkiestra OSP Wojkowice Kościelne.

Rafał Paradowski

Więcej pieniędzy na leczenie

Dużo nadziei przyniosło spotkanie zorganizowane przez Starostwo Powiatowe z przychodniami lekarskimi i Śląskim Oddziałem Narodowego Funduszu Zdrowia, które odbyło się 21.09.2011r w sali sesyjnej Starostwa Powiatowego w Będzinie. Jest spora szansa, aby NFZ przeznaczył więcej pieniędzy na nasze leczenie.

Chociaż tematem głównym spotkania były obowiązujące zasady przydzielania kontraktów na lekarzy specjalistów, to najważniejszą i najbardziej optymistyczną wiadomością było to, że najprawdopodobniej z następnej puli przydzielanych świadczeń większa część trafi do mieszkańców powiatu. Szkolenie zorganizowane z inicjatywy Za-

ządu Powiatu Będzińskiego dotyczyło zmian w zasadach finansowania świadczeń opieki zdrowotnej w związku z wejściem w życie Zarządzenia nr 29/2011/DSZO Prezesa NFZ z dnia 14 czerwca 2011r w sprawie określenia zawierania i realizacji umów w rodzaju ambulatoryjna opieka specjalistyczna. Możliwość pogłębienia wiedzy do-

tyczącej poprawnego sporządzania ofert konkursowych według nowych zasad przez przedstawicieli NZOZ-ów z pewnością przyczyni się do większych świadczeń przyznanych przez NFZ naszemu powiatowi. Dlatego szkolenie to z całą pewnością zaliczyć można do udanych, ponieważ pozwoliło z nadzieją spojrzeć na najbliższe miesiące.

Reasumując, istnieje duża szansa, że otrzymamy więcej pieniędzy przeznaczonych na świadczenia specjalistycznej opieki medycznej.

Mariusz Kozłowski

Członek Zarządu Powiatu Będzińskiego

Spotkanie cieszyło się dużym zainteresowaniem środowiska lekarskiego.

Niejednen Sławków w Europie

O dalszej współpracy partnerskiej rozmawiali przedstawiciele miast o nazwie Sławków z Polski, Czech i Słowacji podczas IV Europejskiego Spotkania Sławkowców, które w tym roku odbyło się w czeskim mieście Horni Slavkov.

W konferencji oprócz „naszego” Sławkowa oraz jej gospodarza, wzięły udział również władze Slavkova u Brna, Slavkova pod Hostynem oraz Slavkova u Opavy z Republiki Czeskiej. Było także pięć Sławkowców ze Słowacji: Maly Slavkov, Velky Slavkov, Nizny Slavkov, Vyzny Slavkov oraz Slavkovce.

Podczas konferencji oprócz prezentacji poszczególnych Sławkowców, ich walorów i potencjału turystycznego, rozmawiano także o możliwościach i planach współpracy polsko-czesko-słowackiej.

- Chcemy, aby te spotkania i ta współpraca przyniosły wymierną korzyść dla naszych mieszkańców. W oparciu o partnerstwo miast z trzech państw, być może uda nam się sięgnąć po środki europejskie na organizację wymian młodzieżowych. Cieszę się, że inicjatywa integracji miast o nazwie Sławków, którą przed laty zaproponowałem naszym czeskim miastom partnerskim, dalej trwa i że dzięki niej w przyszłości skorzystają także nasi mieszkańcy – mówił podczas konferencji Bronisław Goraj, burmistrz Sławkowa, który przewodniczył polskiej delegacji.

Wśród uczestników spotkania tylko nasze miasto ma dwa miasta partnerskie o nazwie Sławków. Najdłużej współpracujemy ze Slavkovem u Brna, w tym roku obchodziliśmy 20 lecie podpisania umowy partnerskiej. Drugim miastem partnerskim w Czechach jest Horni Slavkov, z którym umowę partnerską równo pięć lat temu podpisał Bronisław Goraj.

W przyszłym roku konferencję miast o nazwie Sławków zorganizuje

Tradycyjne spotkania przedstawicieli miast o nazwie Sławków.

Niestandardowe formy zapisu informacji

Będzińska biblioteka stale wprowadza nowości do swojej oferty.

Pojawienie się coraz większej ilości niestandardowych sposobów zapisywania informacji jest związane m.in. z próbą zapewnienia dostępu do słowa pisanego osobom mającym utrudniony dostęp do samodzielnego przyswajania informacji zapisanej metodami standardowymi, w postaci druku czy obrazu. Osoby te to przede wszystkim ludzie dotknięci niepełnosprawnością narządu wzroku.

Z myślą o nich tworzy się nowe metody zapisu informacji. Do niedawna osoby te miały do dyspozycji wyłącznie książki zapisane pismem brailowskim. Jednak współczesna technika i informatyka pozwala na przetwarzanie tekstu drukowanego na tekst dostępny osobie niewidomej np. w formie dźwiękowej lub elektronicznej.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Będzinie z myślą o tych osobach stale wzbogaca zbiory książki mówionej udostępniane nieodpłatnie w wypożyczalni głównej. Od czerwca br. biblioteka dysponuje także stanowiskiem wyposażonym w urządzenie CZYTAK PC. Jest to specjalistyczne urządzenie komputerowe pozwalające na odtwa-

rzanie cyfrowych książek mówionych zapisanych w zakodowanym formacie Czytaka na komputerze PC, laptopie czy też popularnych ostatnio netbookach pracujących w systemie Windows. Dołączone do niego oprogramowanie pozwala na słuchanie książek na komputerze w sposób analogiczny jak przy użyciu popularnych aplikacji do multimedii. Wspomniane oprogramowanie jest w pełni dostępne dla niewidomych użytkowników komputerów korzystających z aplikacji do odczytu ekranu.

Czytacz działa podobnie jak magnetofon, odtwarza więc książkę, zatrzymuje ją w dowolnym momencie i od niego zaczyna. Można przewijać nagranie, a także przechodzić między odcinkami danej książki lub między różnymi książkami. Na jednej karcie może być zapisanych kilka książek i odtwarzając każdą z nich urządzenie zapamiętuje miejsce gdzie się skończyło. Czytacz odtwarza też stereofoniczną muzykę w popularnym formacie mp3. Nagrania odsłuchuje się z wbudowanego głośnika lub przez słuchawki. Czytaka można też podłączyć do domowego zestawu audio.

Dla osób posiadających własne karty pamięci w będzińskiej bibliotece dostępny jest zbiór ponad 300 tytułów książki mówionej przekazany bibliotece przez fundację „LARIK”. Stanowisko CZYTAKA PC jest dostosowane do korzystania na miejscu po wcześniejszym umówieniu się z pracownikiem wypożyczalni głównej.

Beata Wardęga

Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury w Będzinie na Syberce przygotował wiele nowości na rok szkolny 2011/2012.

- Wszystko wokół się zmienia, więc również i my musimy podążać w tym kierunku i proponować naszym uczestnikom coraz to nowe formy pracy, tak by każdy młodszy i starszy mieszkaniec naszego powiatu znalazł dla siebie coś naprawdę atrakcyjnego - mówi Teresa Waluszczyk, dyrektor PMDK - Cieszymy się, że nasz Dom Kultury staje się powiatowym nie tylko z nazwy. Posiadamy dwie placówki zamiejscowe w Czeladzi i Siewierzu. To niezwykle budujące, że dzieci i młodzież z oddalonych od Będzina małych miejscowości będą miały okazję spotkać się z naszymi nauczycielami - dodaje.

A zmian w tym roku jest co niemiara. I tak: w Czeladzi w budynku MOPS-u prowadzone będą: aerobic, plastyka oraz Koło Młodego Fotografra - to jedna z nowych form pracy domu kultury. Dzieci i młodzież z Siewierza wezmą udział w zajęciach z teatru, tańca nowoczesnego, plastyki oraz spotkania Koła regionalno - historycznego. W tym roku nauczyciele z PMDK będą prowadzić również zajęcia w Wojkowicach Kościelnych i Żeliszewicach - tam zapraszają na plastykę oraz taniec nowoczesny. Planujemy również przeprowadzenie warsztatów: teatralne, plastyczne i taneczne w takich miejscowościach jak Mierzęcice, Bobrowniki, Wojkowice,

Wyremontowany budynek PMDK zaprasza na zajęcia.

Nowa Wieś, Sączów, Rogoźnik. Wszystko po to, by dać namiastkę tego, co można wynieść z oferowanych przez PMDK zajęć i co za tym idzie - zachęcić jak największą liczbę młodych, zdolnych mieszkańców naszego powiatu do odkrywania i rozwijania swoich talentów.

Zmiany w PMDK dotyczą również ofert zajęć w siedzibie głównej placówki (ul. Powstańców Śląskich 1 w Będzinie). Nowością wśród zajęć są: szachy, małe formy filmowe oraz decoupage. Od tego roku szkolnego placówka może pochwalić się nowym jazzowym zespołem BIG BAND, który będzie dumnie reprezentować ją

na wielu scenach w kraju, a nawet kto wie - może nawet za granicą.

Zmiany widoczne są również na pierwszy rzut oka. PMDK przeszedł generalny remont: elewacji, dachu i instalacji grzewczych. Również logo placówki doczekało się odważnej metamorfozy. Uzyskało nowoczesny wygląd i ciekawie prezentuje się na frontowej ścianie budynku.

Wszystkie prowadzone przez Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury zajęcia są całkowicie bezpłatne. Więcej informacji można uzyskać na stronie internetowej: www.pmdk.bedzin.pl.

Mirosława Toll- Wnentrzak

Inwestycja w człowieka

Strona jest współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie już po raz czwarty realizuje projekt systemowy "Inwestycja w człowieka środkiem do osiągnięcia efektów społecznych" współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Działania projektowe skierowane są do osób:

- posiadających aktualne orzeczenie o niepełnosprawności
 - osób opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze lub rodziny zastępczej albo przebywające w rodzinach zastępczych.
- Warunkiem przystąpienia do projektu jest wiek aktywności zawodowej 15 - 65 lat.

Wsparciem objętych zostanie 70 osób, w tym 55 osób niepełnosprawnych.

Problem niepełnosprawności jest jednym z najważniejszych zagadnień polityki społecznej Powiatu Będzińskiego, a realizacja zadań związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych to jeden z podstawowych priorytetów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 - 2013. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu zarejestrowanych jest 435 osób niepełnosprawnych. Z pewnością liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP nie odzwierciedla rzeczywistej liczby tych osób pozostających bez zatrudnienia, a będących w wieku aktywności zawodowej i zdolnych do podjęcia pracy. Powodów takiego stanu rzeczy jest bardzo wiele, min. obawa

utruty dotychczasowych świadczeń. Celem projektu jest minimalizacja skutków niepełnosprawności osób uczestniczących w jego realizacji, przeciwdziałanie panującym stereotypom, projekt ma także zachęcić do poszukiwania nowych rozwiązań trudnych sytuacji życiowych.

Działania projektowe skierowane są również do osób wychowujących się w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub rodzinach zastępczych. Projekt ma za zadanie przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wzmocnienie aktywnych postaw zmierzających do poprawy warunków życia tej grupy osób.

Powiatowe Centrum Beneficjentom projektu oferuje:

- uczestnictwo w 14 - dniowym turnusie rehabilitacyjnym,
- konsultacje i wsparcie psychologiczne,
- warsztaty przeprowadzane z doradcą zawodowym,
- trening kompetencji i umiejętności społecznych,
- zajęcia w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywania nowych kompetencji zawodowych, kursy i szkolenia zawodowe, zgodne z preferencjami uczestników projektu.

Wszystkie działania przeprowadzone w ramach projektu systemowego są dla jego Uczestników całkowicie bezpłatne.

Zarejestrowanie w Powiatowym Urzędzie Pracy nie jest warunkiem przystąpienia do projektu.

Informacji udziela Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie, ul. Krasickiego 17, pod nr tel. 32/267 81 08 lub 697 51 31 09, e-mail pcpr1@o2.pl

Krystyna Banasik - Pogoda

Mega koncert

Kilkaset osób bawiło się na koncercie, zorganizowanym przez Gminny Ośrodek Kultury w Bobrownikach. Nic dziwnego, bo gwiazdą wieczoru był Kazik Staszewski z zespołem Kult.

Już na godzinę przed koncertem fani tłumnie pojawili się przed budynkiem GOKu, czekając na otwarcie sali. Kilka minut po 18.00 drzwi zostały otwarte i sala zaczęła się wypełniać, a ze sceny popłynęły pierwsze takt. Kazik zafundował swoim fanom mieszankę nowszych i starych utworów, na których wychowuje się już kolejne pokolenie wielbicieli jego twórczości.

W sobotę 24 września pojawili się zarówno ci najmłodsi, kilkunastoletni jak i ci, którzy na ten koncert przyszli ze swoimi dziećmi.

Tu czekała na nich świetna zabawa i klimat, a przede wszystkim muzyka kultowego zespołu. Trzy godziny fantastycznych utworów, wśród których znalazła się Arahja, Gdy nie ma dzieci, Polska, a z nowszych Amnezja. Trudno oddać klimat koncertu, jeśli ktoś na nim nie był. Miejmy nadzieję, że podobne koncerty będą nadal odbywać się na terenie gminy Bobrowniki.

- Rzadko się zdarza żeby Kult zagrał ponad dwupółgodzinny koncert. Nasza publiczność była jednak tak fantastyczna, że zespół bez oporów grał kolejne bisy – podkreśla Elżbieta Kozak, dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Bobrownikach.

Artur Pycela

Kazik Staszewski z zespołem zagrał świetny koncert.

Najlepsza gazeta

Zespół Szkół nr 2 w Czeladzi realizował wytyczne z międzynarodowego projektu Glocal Tour. Pierwszym elementem działania był konkurs dla uczniów i nauczycieli. Polegał on na stworzeniu gazety, gry planszowej lub wystawy szkolnej poruszającej problematykę Milenijnych Celów Rozwoju.

Z każdego startującego w projekcie kraju, wybrano jedną najlepszą gazetę, grę i wystawę. Okazało się, że ogólnopolski konkurs na najlepszą gazetę wygrał Zespół Szkół nr 2 w Czeladzi.

Szkoła otrzymała w I etapie konkursu nagrodę finansową w wysokości 500 euro, która ma być wykorzystana na zakup najbardziej potrzebnych rzeczy dla uczniów. Natomiast w II etapie najlepsza gazeta, wystawa i gra z danego kraju, będzie rywalizowała z pracami konkursowymi z innych państw, na forum międzynarodowym. Opiekunem młodych dziennikarzy i redaktorem naczelnym była Elżbieta Wyderka. Gazeta będzie prezentowana w czasie lekcji w szkołach w kraju i za granicą oraz zostanie opublikowana najpierw w Polsce, a potem ekspozycja odwiedzi Rumunię, Niemcy i Włochy.

Glocal Tour, jest 3-letnim projektem międzynarodowym finansowanym przez Komisję Europejską realizowany przez Salezjański Wolontariat Misyjny-Młodzi Świata (SWM Youth for the World) w partnerstwie z takimi organizacjami jak: Peace Action, Training and Research Institute z Rumunii (PATRIR), Verein Niedersächsischer Bilungsinitiativen e.V. (VNB) – Niemcy, oraz Volontariato Internazionale per lo Sviluppo (VIS) z Włoch.

(red)

Stanisław Mikulski chętnie opowiadał o powstawaniu serialu.

Hans Kloss w Sławkowie

Wyjątkowy gość zawitał w sobotę do Restauracji Austeria w Sławkowie. Był nim Stanisław Mikulski znany jako agent J-23, czyli Hans Kloss z serialu „Stawka większa niż życie”. Głównie wokół tego serialu toczyło się sobotnie spotkanie. Znamienity gość stworzył wystawę pamiątek z nieistniejącego już Muzeum Hansa Klossa.

Imprezę, która zgromadziła blisko 100 osób, otworzył burmistrz Sławkowa, przypominając aktorowi ich spotkanie sprzed blisko czterdziestu lat, gdy Stanisław Mikulski spotkał się z młodzieżą szkoły średniej, do której uczęszczał Bronisław Goraj...

- Cieszę się, że po tylu latach mamy okazję się znów spotkać, wtedy gościłem Pana jako przewodniczący samorządu szkolnego, teraz przyjmuję Pana jako Burmistrza miasta - powiedział Bro-

nisław Goraj.

Stanisław Mikulski wspominał okres, kiedy powstawał serial, który przyniósł mu popularność. Wspominano aktorów, którzy towarzyszyli mu na planie i z którymi spotykał się w innych produkcjach. Stanisław Mikulski to nie tylko Hans Kloss, ale również role w blisko 40 innych filmach i serialach.

Spotkanie ze Stanisławem Mikulskim poprowadził Dariusz Rekosz, miłośnik filmu „Stawka większa niż życie” zaangażowany również w powstanie i działalność Muzeum Hansa Klossa, autor książki „Zamach na Muzeum Hansa Klossa”. Wystawę, której kuratorem jest Magdalena Nowacka – Kolano, można do końca tygodnia oglądać w sławkowskiej Austerii, a po niedzieli 25 września w Dziale Kultury Dawnej Miejskiego Ośrodka Kultury.

Janusz Mróz

Francuskie tournée sławkowskich artystów

Trzy koncerty w czasie francuskiego tournée zagrali artyści ze Sławkowa, którzy w ramach współpracy transgranicznej i wymiany kulturalnej z partnerskim miastem Messeix odwiedzili w dniach 21-28 sierpnia Francję. Koncerty w wykonaniu sławkowskiego chóru CANTAMUS DOMINO, zespołu OSTATNIE TAKIE TRIO oraz KAPELI OKAZJONALNEJ zgromadziły bardzo wielu widzów, w dużej części Polaków na stałe mieszkających we Francji lub ich potomków, którzy z Polski wyemigrowali w okresie międzywojennym.

- Przyjazd artystów z polskiego Sławkowa oraz możliwość posłuchania polskich pieśni i piosenek to dla nas ogromne przeżycie i radość. Za każdym razem przywozicie nam kawałek Polski – mówiła pochodząca z Polski Aline Sendera, na co dzień działająca we francuskim Komitecie Współpracy, współorganizującym współpracę pomiędzy Sławkowem a Messeix.

Podczas tygodniowego pobytu we Francji sławkowscy artyści wystąpili trzykrotnie. Pierwszy koncert w kościele w Messeix dał chór CANTAMUS DOMINO pod kierownictwem Małgorzaty Kostki, działający przy Miejskim Ośrodku Kultury. Artyści zaprezentowali program „Krzyżu Święty”. Dwa kolejne koncerty w mieście Montaigut oraz w sali widowiskowej w Messeix chór zagrał wspólnie w zespole Ostatnie Takie Trio oraz Kapelą Okazjonalną.

- Możemy być dumni z naszych zespołów i osób, które w nich śpiewają oraz grają. Przywieźliście do Francji polski śpiew i muzykę w sławkowskim wykonaniu. W ten wspinały sposób promujecie polską kulturę, tradycję oraz nasz Sławków – mówił Marek Ciepaj Zastępca Burmistrza Sławkowa, który wspólnie z Marianem Malickim Przewodniczącym Rady Miejskiej reprezentował władze naszego miasta. Organizatorem wymiany był Urząd Miasta Sławków oraz Miejski Ośrodek Kultury, przy pomocy artystów i zespołów, na co dzień współpracujących z chórem. Ze strony francuskiej projekt koordynował Komitet Współpracy oraz merostwo w Messeix.

Oprócz prób i koncertów uczestnicy wymiany znaleźli czas

Sławkowski chór bardzo podobał się francuskiej publiczności.

aby zwiedzić kilka najciekawszych miejsc i atrakcji w pobliżu Messeix. Zobaczyli między innymi nieczynną kopalnię, zabytkowy młyn oraz fabrykę szkła. Prawdziwą atrakcją była jednak wizyta w Europejskim Parku Wulkanizmu „Vulcania” poświęconym wulkanom i zjawiskom geologicznym, położonym na terenie wygasłego pasma wulkanicznego Chaîne des Puys w Masywie Centralnym.

- Wspólnie z naszymi partnerami z francuskiego Messeix chcieliśmy z jednej strony dać szansę występu naszym artystom i zespołom, z drugiej zaproponować im ciekawy i urozmaicony program pobytu – powiedział Marek Ciepaj, który podczas pobytu omówił z Gillem Battut merem Messeix plany współpracy na kolejne dwa lata.

Messeix jest trzecim obok Hornego Sławkowa i Slavkova u Brna partnerskim miastem Sławkowa. Umowa partnerska została podpisana 14 marca 2003 przez burmistrza Sławkowa Bronisława Goraja i mera Messeix Gilles Battut. Messeix jest

niewielkim górkim miasteczkiem w środkowej Francji, w Masywie Centralnym. Żyje w nim niespełna 1,5 tys. mieszkańców, którzy zajmują się głównie rolnictwem, agroturystyką, drobnym handlem i wytwórczością. W latach międzywojennych wyemigrowało tam wielu Polaków, którzy ze względu na górniczy charakter ówczesnego miasta osiedlili się w nim na stałe. W tamtejszej kopalni przez dwa lata pracował Edward Gierek, późniejszy przywódca PRL-u. W lipcu 2002 r. w Messeix powstał Komitet Współpracy, który był inicjatorem i koordynatorem kontaktów obu miast, a 14 marca 2003 r. podczas pobytu w Sławkowie delegacji francuskiej została podpisana wspomniana już umowa partnerska.

Przez 8 lat realizowano wspólnie z Messeix kilka wymian i projektów, między innymi w 2007 r. projekt „Sport łączy Unię”, a w 2008 r. „Europejskie Puzzle Kultury”. W 2009 r. i 2010 r. zrealizowany został duży projekt kulturalny „Europejska Pieśń o Kopalni”.

Janusz Mróz

Dojrzałość w sieci

Po wakacyjnej przerwie w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Będzinie ruszyła ponownie Komputerowa Szkoła Seniora. Jest to projekt, w ramach którego osoby powyżej 50. roku życia zachęcane są do korzystania z nowoczesnych technologii.

Spotkania mają charakter warsztatów, podczas których uczestnicy z pomocą bibliotekarzy podnoszą swoje kompetencje w posługiwaniu się informacją, poznają jej języki, źródła i narzędzia, w tym warsztat informacyjny jakim dysponuje biblioteka. Zajęcia Komputerowej Szkoły Seniora zostały zainicjowane przez będzińską bibliotekę 4 lata temu. Obecnie warsztaty organizowane są codziennie w czytelni naukowej biblioteki głównej. Uczestnikami są indywidualni czytelnicy biblioteki, słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku organizowanego przez MOPS w Będzinie, członkowie Klubu

Osób Samotnych oraz Inicjatywy Obywatelskiej „Miasto Kwiatów”. Słuchacze uczą się, jak wyszukiwać informacje w Internecie, zakładać konto e-mailowe, odbierać i wysyłać pocztę elektroniczną. Zapoznają się z edytorami tekstów, uczą się wprowadzać tekst, formatować dokument, zapisywać i drukować dokumenty. Do dyspozycji uczestników warsztatów codziennie dostępne są również stanowiska komputerowe, przy których pod okiem bibliotekarzy mogą ćwiczyć nabyte umiejętności. Swoją projekt będzińska biblioteka zgłosiła do konkursu „Dojrzałość w sieci. Dobre Praktyki” realizowanego

Seniorzy chętnie uczestniczą w zajęciach.

pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego, którego celem jest stymulowanie działań edukacyjnych poprzez zebranie, przedstawienie i promocję wzorcowych działań w zakresie edukacji cyfrowej osób po 50-tym roku życia.

Beata Wardęga

miesięcznik samorządowy powiatu będzińskiego

**ziemia
będzińska**

Wydawca: Starostwo Powiatowe w Będzinie
Siedziba redakcji: Starostwo Powiatowe w Będzinie, 42-500 Będzin, ul. Sączewskiego 6, tel. 32 368 07 40
www.powiat.bedin.pl
e-mail: ziemiabedzinska@powiat.bedin.pl

Red. naczelny: Dariusz Margiel, promocja@powiat.bedin.pl
Red. prowadzący: Artur Pycela, ziemiabedzinska@powiat.bedin.pl
Opracowanie graficzne i skład: Leszek Szymczyk
Korekta: Krzysztof Kozielec
Druk: Top Druk Łomża, biuro@drukarniattp.pl
Nakład: 3000 egz.

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i adiacji tekstów.

Taaaka ryba! ...ale wróciła do wody

Prawie dziewięćdziesięciu zawodników zmierzyło się w Wędkarskich Zawodach Spinningowych o Puchar Katowic rozgrywanych na Zalewie Przeczycko-Siewierskim oraz zalewie w Dzieńkowicach. Już po raz kolejny teren powiatu będzińskiego stał się areną ogólnopolskich zmagani spinningowych.

36 drużyn z całego kraju przez dwa dni rywalizowało na dwóch zbiornikach wodnych. W piątek, 23 września w siewierskim Zajeździe Leśnym, który organizatorzy obrali za bazę zawodów uroczystie rozpoczęto imprezę.

- Miło powitać na terenie naszego powiatu tylu znakomitych wędkarzy. Przyjeżdżając do nas kolejny raz możecie zauważyć jak zmienia się nasz powiat. Odchodzimy od przemysłowego wizerunku na rzecz szeroko rozumianej turystyki i rekreacji. Dla wędkarza jest to

szczególnie przyjazne miejsce o czym z pewnością będziecie mogli się przekonać podczas samych zawodów – mówił Janusz Śledzik, Członek Zarządu Powiatu Będzińskiego.

Chwilę potem zawodnicy losowali akwenty, na których będą łowić, oraz stanowiska wędkarskie.

Same zawody rozpoczęły się w sobotę w godzinach rannych i odbywały się dwuetapowo. Zawodnicy zostali podzieleni na dwie grupy. Jedna rywalizowała w Dzieńkowicach, druga na Zalewie

Przeczycko-Siewierskim. W niedzielę, czyli w drugim dniu zawodów grupy zamieniały się miejscami. Zawodnicy rozlokowani po dwóch w łodziach przez kilka godzin łowili swoją zdobycz.

- Zawodnik po złowieniu sygnalizował rybę sędziom zatykając na łodzi chorągiewkę. Wtedy sędziowie podpływali i mierzyli zdobycz. Ważne jest, że złowiona ryba była zaliczana tylko wtedy jeśli o własnych siłach odpłynęła – opowiada Leszek Guzek, jeden z sędziów zawodów.

Po dwóch dniach zmagani najlepszym wędkarzem okazał się Józef Hałaszk z WKS Kraków II, który wyprzedził Wojciecha Krzyszczyka (OKW Katowice III) i Dariusza Wowra z (OKW Katowice I). Natomiast w rywalizacji drużynowej najlepszy okazał się zespół WKS Kraków II.

Artur Pycela

Moment rozpoczęcia zawodów wędkarskich.

Puchar trafił do Dąbrowy Górniczej

W piątkowe popołudnie 16 września, na boisku Ośrodka Sportu i Rekreacji w Będzinie zmierzyło się osiem drużyn walczących o Puchar Komendanta Powiatowego Policji w Będzinie. Na murawie rywalizowały ze sobą sześciuosobowe zespoły z Komendy Powiatowej Policji w Będzinie, Komendy Miejskiej Policji w Dąbrowie Górniczej, Starostwa Powiatowego w Będzinie, Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach, Urzędu Miasta w Czeladzi, Zakładu Karnego w Wojkowicach oraz Straży Miejskiej z Czeladzi i Będzina.

Zespół Starostwa podczas rozgrywek.

Po kilkugodzinnych rozgrywkach zwycięzcami turnieju zostali policjanci z Dąbrowy Górniczej, którzy po zaciętym boju w finale pokonali z wynikiem 4:2 drużynę Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Nagrodę „Fair Play” ufundowaną przez kapelana policji ks. Andrzeja Stępnia otrzymali piłkarze Zakładu Karnego w Wojkowicach. Królem strzelców turnieju został Piotr Kurowski (Komenda Powiatowa Policji w Będzinie), natomiast najlepszym graczem uznano Karola Kusiaka z Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

Nasza drużyna zajęła szóste miejsce i jako jedyna może pochwalić się tym, że w rozgrywkach grupowych pokonała późniejszych zwycięzców turnieju. Wśród kibiców znaleźli się Starosta Będziński Krzysztof Malczewski i Komendant Powiatowy Policji mł. insp. Krzysztof Kwiatkowski, którzy gorąco dopingowali swoje drużyny.

Radosław Ścipniak

Psy pokazały się z najlepszej strony

Kilkanaście prób polowych na trzech polach i wiele godzin pracy miały za sobą wyżły, które zmierzyły się ze sobą podczas IX Międzynarodowego Konkursu Pracy Wyżłów Wielostronnych. Zawody rozgrywane na terenie Będzina i gminy Psary przyciągnęły wielu hodowców.

Już od 8.00 rano w siedzibie Koła Łowieckiego „Gwardia” zaroilo się od hodowców, którzy chcieli sprawdzić umiejętności swoich wyżłów. Po oficjalnym rozpoczęciu konkursu trzy grupy ruszyły w teren. Zawodnicy mieli do pokonania duże pole, małe pole oraz wodę.

Tam przez kilka godzin sędziowie testowali zachowanie psów podczas polowania.

W porównaniu do zwykłych prób polowych tzw. field triasów tutaj psy miały zdecydowanie więcej pracy.

- Podczas takich zawodów wyżły mają przed sobą kilkanaście konkursów. Są wśród nich takie próby jak tropienie zwierzyny po „farbie”, wystawianie ptactwa czy aportowanie zwierzyny z wody. Dlatego te próby odbywają się zarówno w wodzie jak i na suchym polu – wyjaśnia Izabela Cichoń, która hodzi wyżły od siedemnastu lat. Tym razem na zawody przyjechała z czteroletnią suczką Zadra, niemieckim wyżłem krótkowłosym.

- Zadra nie miała większych problemów podczas prób i została oceniona przez sędziów bardzo wysoko – cie-

szy się hodowczynie.

Ze względu na liczbę psów i skrupulatność sędziów zawody zakończyły się późnym popołudniem. Zwycięzcą całego konkursu został trzyletni czeski wyżł szorstkowłosy Szyk z Czerwonych Klonów, którego właściciel Aleksander Bednarski hodowcą zajmuje się od niedawna.

- W głównej mierze sam staram się układać psa, ale korzystam również z porad doświadczonych hodowców. Największą nagrodą jest jednak polowanie z dobrze wyszkolonym psem. To największa przyjemność – mówi Aleksander Bednarski, którego pies zdobył komplet punktów.

Wyszkolenie psów docenił również Starosta Będziński Krzysztof Malczewski, który wręczał nagrody dla właścicieli najlepszych wyżłów.

- Wszystkim hodowcom, biorącym udział w tym międzynarodowym konkursie, należą się najwyższe wyrazy uznania za tak wspaniałe ułożenie swoich pupili. Wymaga to dużego nakładu pracy, ale efekty z pewnością przynoszą ogromną satysfakcję – podkreśla starosta.

Artur Pycela

Zmagania psów i ich przewodników zakończyły się tuż przed zmrokiem.